7/20893

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.08.0.SGB.0.03.06.03-11/ 1559 2 / 4 /2007

Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 01.03.2007 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-29942 sayılı yazı.

Denizli Milletvekili Sayın Mustafa GAZALCI'nın, "İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ders kitaplarının içeriğindeki bazı değişikliklere ilişkin" İlgi yazı eki 7/20893 esas numaralı yazılı soru önergesi incelenmiştir.

1. 2002-2006 öğretim yılları arasında "Lise Tarih 1, 2", "Lise T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük", "Lise Sanat Tarihi 1, 2", "Lise Genel Türk Tarihi", "Lise Osmanlı Tarihi", "Lise İslam Tarihi" ve "İlköğretim T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük" olmak üzere toplam 99 adet tarih kitabı incelenmek üzere Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına teslim edilmiştir. Bu kitapların tamamı incelenmiş, inceleme sonucunda 24 adet ders kitabı anılan Kurulca kabul edilmiş ve 75 adet ders kitabı reddedilmiştir. Kabul edilen tarih kitaplarından 2 adedi Lise 3 T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, 6 adedi de İlköğretim T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kitaplarıdır.

2. Talim ve Terbiye Kurulu'nun; 04.08.1999 tarihli ve 263 sayılı Kararı ile "İlköğretim Kurumlarının Öğretim Programları İle Ders Kitaplarında Yer Alması Gereken Atatürkçülükle İlgili Konular", 27.04.1998 tarihli ve 64 sayılı Kararı ile de "Ortaöğretim Kurumlarının Öğretim Programları İle Ders Kitaplarında Yer Alması Gereken Atatürkçülükle İlgili Konular" kabul edilmiştir. Bu anlamda Atatürk ilke ve inkılâpları ve Atatürkçülüğün temel ilke ve esasları, tek bir dersin konusu olarak görülmemekte, bütün derslerde işlenmektedir.

2004-2006 yıllarında hazırlanan İlköğretim Türkçe (1-8'inci sınıflar), Hayat Bilgisi (1-3'üncü sınıflar), Matematik (1-8'inci sınıflar), Sosyal Bilgiler (4-7'nci sınıflar), Fen ve Teknoloji dersleri (4-8'inci sınıflar) öğretim programlarında "Atatürkçülük ile İlgili Konular" adıyla ayrı bir bölüm hazırlanmıştır.

23.02.2006 tarihli ve 16 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile kabul edilen T. C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı 2008-2009 öğretim yılından itibaren uygulanacaktır. İlgili Öğretim Programı'nın "Atatürkçülük" ünitesinde; "Atatürk'ün milliyetçilik ilkesinden yola çıkarak millî birlik ve beraberliğin önemine inanır.", Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir." özdeyişinden hareketle "Ne mutlu Türk'üm diyene!" ifadesinin anlam ve önemini kavrar.", "Atatürkçü düşünce sisteminden yola çıkarak, Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esasları belirler.", "Atatürk ilkelerinin modern Türkiye'nin kuruluşu ve gelişmesindeki yerine ve önemine inanır.", "Atatürk ilke ve inkılâplarına sahip çıkma ve devamlılığını sağlama konusunda kişisel sorumluluk alır." kazanımları yer almaktadır.

Ortaöğretimin Yeniden Yapılandırılması Projesi kapsamında hazırlanacak olan 11'inci sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programında "millet" ve "milliyetçilik ilkesi" konusuna detaylı olarak yer verilecektir. Öğrenci seviyesi ve ilgili olduğu konu dikkate alınarak öğretim programlarında Atatürk'ün "ulus" ve "ulusçuluk ilkesi" konusunda öğrencinin

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.08.0.SGB.0.03.06.03-11/1559 2/4/2007
Konu : Soru Önergesi

bilgi, bilinç ve duyarlılık kazanması hedeflenmektedir.

3. Prof. Dr. Ahmet MUMCU - Mükerrem Kamil SU tarafından yazılan Bakanlığımız baskısı Lise 3 Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük ve Niyazi AKŞİT tarafından yazılan Lise 3 Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük adlı ders kitaplarının okutulma süreleri sona ermiştir. Ortaöğretim Genel Müdürlüğünce İdris AKDİN-Muhittin ÇAKMAK ve Mustafa GENÇ'e yazdırılan T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük adlı ders kitabı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 20.05.2005 tarihli ve 138 sayılı Kararı ile 2005-2006 öğretim yılından itibaren beş yıl süreyle okutulmak üzere ders kitabı olarak kabul edilmiştir. Ortaöğretim Genel Müdürlüğünce İdris AKDİN-Muhittin ÇAKMAK ve Mustafa GENÇ'e yazdırılan T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük adlı ders kitabında, sözü edilen "Tarikatlar, Tekke ve Zaviyeler, Padişah 2'nci Abdülhamit ve Vahdettin, 31 Mart Olayı, Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı, Laiklik, Şeyh Sait" konuları, adı geçen diğer ders kitaplarındaki anlatımla birebir aynı olmasa da dersin içeriğine uygun bir yaklaşımla yazılmıştır.

4. Tekkelerin, zaviyelerin ve türbelerin kapatılması konusunda, tarikatların tarihsel geçmişi üzerinde durulmuş, tasavvufa dayanan, Allah'a ulaşmak için tutulan yollardan her birine tarikat dendiği, tekkelerin tarikat ilke ve geleneklerinin öğretildiği dinî ve kültürel merkezler olduğu, Selçuklular ve Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde Anadolu'nun Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında önemli katkıları olan tarikatların daha sonraki yüzyıllar içinde asıl amaçlarını kaybettiği, tekke ve zaviyelerin "bir lokma, bir hırka" anlayışı içinde yeniliklere karşı çıkanların barındığı yerler hâline geldiği, bu kurumlarda bazen dinî duyguların istismar edildiği, İslam dini ile bağdaşmayan inançlar ve adetler ortaya çıktığı, bu nedenle de kapatıldıkları yaklaşımı ile ele alınmıştır. Ayrıca 1925 yılında Mustafa Kemal ATATÜRK'ün, Kastamonu gezisi sırasında yaptığı konuşmasında, tekke ve zaviyelerin kaldırılmasının gerekçesi olarak belirttiği; "Efendiler ve ey millet; biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti, şeyhler, müritler memleketi olamaz. En doğru, en hakiki yol medeniyet yoludur... Tekkeler mutlaka kapanacaktır. Türkiye Cumhuriyeti, her alanda doğru yolu gösterecek, uyaracak güce sahiptir." ifadelerine yer verilmiştir. Kitapta, tarikatların İslam dininde yeri olduğu şeklinde bir anlatım bulunmamaktadır. Tasavvuf kelimesi Türk Dil Kurumu sözlüğündeki anlamıyla değerlendirilerek tarikatların tasavvufa dayandığı vurgulanmıştır. Ayrıca ders kitabında tarikatlar; tarihî, dinî, sosyal ve kültürel bir realite olarak ele alınmıştır. Diğer taraftan tarikatların kapatılmaları sadece İslam diniyle bağdaşmayan inançlar ve adetler ortaya çıktığı gerekçesine dayandırılmamış, kapatılmalarında yeniliklere karşı çıkma, dinî duyguları istismar etme gibi nedenlere de yer verilmiştir.

5. Kitapta Şeyh Sait İsyanı, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ni tehdit eden, ülke bütünlüğünü hedef alan büyük bir isyan olarak verilmiş, Ortadoğu'daki çıkarlarını korumaya çalışan İngilizlerin isyanın çıkmasındaki rolü ve desteği belirtilmiştir. İsyanı çıkaran Şeyh Sait özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde "dinî etkinliği olan" bir kişi olarak tanımlanmıştır. Menemen olayı ise, Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurulmasından sonra yenilik karşıtı çıkar gruplarının partiyi ele geçirdiği, halkı yeniliklere karşı kışkırttığı, Manisa'da "mehdilik iddiasında bulunan" Derviş Mehmet'in halkın dinî duygularını istismar ederek kendine

7/20893

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.08.0.SGB.0.03.06.03-11/ 1559 2 / 4 /2007
Konu : Soru Önergesi

taraftar topladığı ve olayı başlattığı şeklinde ele alınmıştır. Anlatımlarda hem Şeyh Sait'in hem de Derviş Mehmet'in dinsel kimlikleri ve bu kimliklerini halkı kışkırtmak için kullandıkları belirtilmiştir.

6. Söz konusu kitapta 31 Mart Olayı, Meşrutiyete karşı olanların başlattıkları bir isyan olarak ele alınmış ve Hareket Ordusu'nun isyanı bastırmasından sonra 2'nci Abdülhamit'in tahttan indirilerek Selanik'e gönderildiği belirtilmiştir. Konuda isyanın çıkmasında ve gelişmesinde 2'nci Abdülhamit'in rolü olduğu belirtilmemiş, ancak 2'nci Abdülhamit'i olumlayan ifadelere de yer verilmemiştir. Bir önceki konuda 2'nci Abdülhamit'in 1'inci Meşrutiyeti Jön Türklerin etkisiyle ilan ettiği, Meclisi süresiz kapatarak meşrutiyet yönetimine son verdiği, 1878 yılından 1908 yılına kadar merkeziyetçi bir politika izlediği, 2'nci Meşrutiyetin ilanını da bir zorunluluk neticesinde kabul ettiği bilgileri verilerek 2'nci Abdülhamit'in meşrutiyet yönetimine ve bu yönetimin sağladığı kişi özgürlüğü, basın özgürlüğü gibi kazanımlara karşı olduğu fikri verilmiştir.

7. Söz konusu ders kitabında, padişahın ve hükûmetin İngilizlerin etkisi ve baskısı altında olduğu bilgisi çeşitli konularda verilmiştir. Ayrıca Vahdettin ile Damat Ferit'in izlediği politikalarda İngilizlerin istek ve baskılarının etkili olduğu çeşitli konularda dile getirilmiştir. Örneğin Mustafa Kemal'in 9'uncu Ordu Müfettişi olarak Samsun'a gönderilmesi, Mustafa Kemal'in İstanbul'a geri çağrılması, müfettişlik görevinden istifaya davet edilmesi ve görevden alınması, Mebusan Meclisinin kapatılması ve benzeri olaylarda Vahdettin ile Damat Ferit'in izledikleri politikalarda uyum içinde oldukları gösterilmektedir.

8. Söz konusu kitapta, Padişah Vahdettin'in Mustafa Kemal'i Anadolu'ya Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak için gönderdiği şeklinde bir ifade bulunmamaktadır. İlgili konuda Mustafa Kemal'in İstanbul'da gerek askerî gerekse siyasi yetkililerle görüşmeler yaptığı, bu görüşmeler sonucunda Hükûmetin ve Devletin önde gelenlerinin ümitsizlik içerisinde olduklarını gördüğü, kendisine göre kurtuluşun tek çaresinin halkın kendisine gitmek, yani Anadolu'ya geçip halkı teşkilatlandırmak, millî mücadeleyi başlatmak, millî hâkimiyete dayanan kayıtsız, şartsız, bağımsız, yeni bir Türk devleti kurmak olduğu vurgulanmıştır. Samsun bölgesindeki güvenliği sağlamak üzere 9'uncu Ordu Müfettişliği görevine atanması da Mustafa Kemal'in Anadolu'ya geçmek için aradığı fırsat olarak vurgulanmıştır. Mustafa Kemal ile Padişah Vahdettin'in görüşmesi sırasında, padişahın sarf ettiği; "Görüyorsun, ben artık memleket ve milleti nasıl kurtarmak lazım geleceğini tasavvurda tereddüt ediyorum. İnşallah millet mütenebbih ve müteyakkız olur. Bu kötü durumdan gerek bizi, gerekse kendisini kurtarır." sözleri, padişahın memleketi kurtarma konusunda içinde bulunduğu acz ve ümitsizliği belirtmek bağlamında verilmiştir. Padişahın Mustafa Kemal'i Anadolu'ya Kurtuluş Savaşı'nı başlatmak için göndermediğinin diğer kanıtları olarak; Mustafa Kemal'in padişah tarafından İstanbul'a geri çağrılması ve müfettişlik görevinden alınması bilgilerine de yer verilmiştir. Ayrıca kitapta padişahın İngilizlerin baskısı altında olduğu ve Milli Mücadelenin kazanılmasında etkin bir rolü olmadığı da açıkça vurgulanmıştır.

7/20893

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : B.08.0.SGB.0.03.06.03-11/1559 2/4/2007
Konu : Soru Önergesi

9. Söz konusu ders kitabında; Sultan Vahdettin'in saltanatın kaldırılmasından sonra bir İngiliz gemisiyle İstanbul'dan ayrıldığı ve Malta'ya götürüldüğü bilgisi yer almaktadır.

10. 25 Kasım 1925'te çıkarılan "Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun" fes ve benzeri başlıkları yasaklamıştır. 1934 yılında çıkarılan kanun ise din adamlarının kılık kıyafetiyle ilgili bulunmaktadır.

Atatürk İnkılaplarının, kadın erkek tüm toplumu ilgilendirdiği ve toplumun bütünüyle ilerlemesini hedeflediği, ders kitabının çeşitli konularında vurgulanmıştır. Örneğin sayfa 181'de "... Bir toplum, bir millet kadın ve erkek denilen iki cins insandan meydana gelir. Mümkün müdür ki bir kitlenin bir parçasını ilerletelim, diğerini öylesine bırakalım da kitlenin hepsi yükselme şerefine erişsin. Mümkün müdür ki, bir toplumun yarısı topraklara, zincirle bağlı kaldıkça diğer kısmı göklere yükselebilsin..." "Kadınlar toplumsal hayatta erkekle beraber yürüyerek birbirlerinin yardımcısı ve koruyucusu olacaklardır."

Latife Hanım'ın bahse konu fotoğrafı kılık kıyafet devriminden önce çekilen orijinal bir fotoğraftır. Söz konusu fotoğraf, kılık kıyafet devrimiyle ilgili konuda değil "Serbest Cumhuriyet Fırkası" konusunda verilmiştir. Ayrıca eski kitapta Latife Hanım'ın fotoğrafı yer almamaktadır.

11. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında kitap inceleme iş ve işlemleri kadroları eğitim öğretim sınıfında olan öğretmenler tarafından yürütülmektedir. Söz konusu edilen kitap inceleme görevi yapan öğretmenler görevlerine devam etmektedirler.

Bilgilerinize arz ederim.

Doç. Dr. Hüseyin ÇELİK
Millî Eğitim Bakanı

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Başkanlığına

Bilgi :
Başbakanlığa